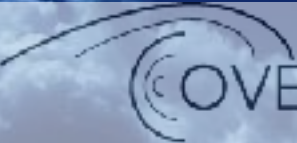

*een wolk
schuift
voor de maan*

OVERIJSSELS KAMERKOOR
Dirigent: Eugène van Boheemen

Zaterdag 12 december 2015, 20:00 uur · Onze Lieve Vrouwebasiliek in Zwolle

Zondag 13 december 2015, 14:00 uur · Simon en Judaskerk in Ootmarsum

Programma

3 Lullabies

Henryk Mikołaj Górecki (1933)

I sat down under his shadow

Edward C. Bairstow (1874-1946)

Ave Maria

Javier Busto (1949)

Sinikan laulu

Solo: Wendela Gort Erbrink

Veljo Tormis (1930)

O Magnum mysterium

William Byrd (ca 1540-1623)

O Magnum mysterium

Altblokfluit: Piet Borghardt

Gregoriaans

Sanctus, Benedictus

Uit missa *O Magnum mysterium*

Tomás Luis de Victoria (ca 1548-1611)

Morning star* en *The deer's cry

Arvo Pärt (1935)

2 Estonian lullabies

Äiutus

Lase kiik käia!

Veljo Tormis (1930)

Sügismaastikud

On hilissuvi

Üle taeva jooksevad pilved

Kahvatu valgus

Valusalt punased lehed

Tuul kõnnumaa kohal

Külm sügisöö

Kanarbik

Veljo Tormis (1930)

Inleiding

Muziek speelt zich af in de tijd, je hoort iets en net als je geraakt wordt, of echt nieuwsgierig, is het alweer voorbij. Je kon er niet even om heen lopen om nog eens goed te beluisteren of stil zetten en dichterbij halen, (kan dat überhaupt?).

Geluid is er wel of is er niet; waarom is er die muzikale stilte, en is het wel echt stil?

Er is spanning in die stilte, er staat iets te gebeuren, er hangt letterlijk iets in de lucht.

Over stilte zou ik het met dit programma willen hebben. Stilte, of in muzikale terminologie: rust, de fermate (het stilzetten van de beweging), de Generale Pauze, het is niet weg te denken. Geen stilte zonder geluid, maar ook geen geluid zonder stilte.

En, valt er wat te beleven tijdens die stilte?

Deze stilte is het muzikale verbindende element van dit concert: koormuziek waarin muzikale aspecten, die wij heel goed kennen en herkennen, net wat nadrukkelijker gecomponeerd zijn. Absolute stilte tegenover heel veel geluid, pianissimo en fortissimo, opzweepend ritme versus lange noten. Dé hoge C, jawel sopranen!, staccato, legato en magnifiek getoonzette gedichten.

Een componist als de Est Arvo Pärt is heel nadrukkelijk met stilte bezig, hij componeert de stilte, gebruikt de stilte, en geeft daarmee de luisteraar misschien wél de tijd tijd om nog eens goed opnieuw te luisteren (herhalende elementen) en de muziek dichterbij te halen. Precies dat wat we eigenlijk graag willen. We willen niet alsmáar dóór; je wilt tijd en ruimte beleven. Misschien wel het absolute tijdsgevoel even los laten. (Is er nu al een uur voorbij?)

Ook bij de Pool Górecki is er die verstilling, zingen met een fluwelen pianissimo is de opdracht aan de zangers. Authentieke slaaplieden met een vleugje kerst. Net als de zettingen van het 'Ave Maria' van de Bask Busto en 'I sat down under His shadow' van de Britse Birstow sluiten deze werken, met hun muzikale zeggingskracht, naadloos op elkaar aan.

O Magnum mysterium. Het ontstaan van deze tekst is in zich zelf een mysterie, het is geen Bijbelse tekst. In de Middeleeuwen stond het gedicht bekend als de vierde van de negen responsories voor eerste kerstdag. De tekst en de Gregoriaanse melodie is waarschijnlijk ontstaan ten tijde van paus Gregorius VII in de 11e eeuw, maar zou ook ontstaan kunnen zijn tijdens Gregorius I (paus tussen 590 en 604). De oudst bekend geworden méérstemmige koorzetting is die van de Vlaming Adrian Willaert (in 1545) maar ook tijdgenoten als Nicolas Gombert, Jacobus non Papa, en de Spanjaard Christobal de Morales en zijn leerling Francisco Guerrero en de latere Tomas Luis de

Victoria schreven meerstemmige zettingen op deze tekst. Daarna is de tekst nog veelvuldig getoonzet tot op de dag van vandaag. Over het algemeen hebben componisten goed geluisterd naar de oude, éénstemmige, melodie die u in dit concert, op altblokfluit nog eens kunt horen.

De Est Veljo Tormis is een bijzondere muzikale poëet, leest u eens rustig de tekst van *Sinnika's lied* en de *herfstlandschappen*, hij schildert met klank deze teksten, zet je zangstem op scherp en gaat op zoek naar grenzen, je waant je in het muzikale landschap van het gedicht. Kan muziek koud zijn, nat of winderig, bleek zijn en geuren oproepen? Kan een schilderij of beeldhouwwerk geluid maken?

Denkt u aan 'De Schreeuw' van Edvard Munch of 'De Verwoeste Stad' het bekende standbeeld van Ossip Zadkine in Rotterdam. Verbeelding in de stilte van het kunstwerk is dan het sleutelwoord. Dat wens ik u toe en een muzikale ontdekkingsreis tijdens dit concert.

Eugène van Boheemen

3 Lullabies

Uśnijże mi, uśnij

Uśnijże mi, uśnij albo mi urośnij.
Pożeniesz mi gęsi do zielonej sośni.
Kołysz mi się, kołysz, kolebeczko sama.
Bo jak ty mi uśniesz, ja pójdę do siana.

Kołyszże się kołysz

Kołyszże się kołysz kolibko lipowa,
niechże cię Pan Jezus syneczku zachowa.
Kołyszże się kołysz od ściany do ściany,
Uśnijże mi, uśnij, syneczku kochany.

Nie piej, kurku, nie piej

Nie piej, kurku, nie piej, nie budz mi
Marysię.
Nocka była krotka, nie wispała mi się.
Cała noc nie spała, cała noc płakała.
Lulajże Marysiu, lulaj, moja mała.

I sat down under his shadow

I sat down under his shadow with great
delight and his fruit was sweet to my taste.
He brought me to the banqueting house
and his banner over me was love.

Henryk Mikołaj Górecki (1933)

Ga slapen en word groot. Je zult mijn ganzen
naar het groene sparrenbos brengen.
Schommel de wieg, schommel jezelf, want als
je in slaap valt kan ik het hooi opslaan.

Schommel, schommel, lindewieg,
Moge Jezus je beschermen, mijn zoon.
Schommel,, schommel, van muur tot muur,
Ga slapen, lieve zoon.

Niet kraaien, haan, niet kraaien, wek Maria niet.
De nacht was kort, ze sliep niet genoeg.
Ze sliep de hele nacht niet, ze huilde de hele
nacht. Stil maar, Maria, stil maar, kleintje.

Edward C. Bairstow (1874-1946)

... zijn schaduw begeerde ik, daarin zit ik
nu, en zijn vrucht is zoet aan mijn
verhemelte; hij is met mij het wijnhuis
binnen gekomen en zijn vaandel boven
mij was liefde

Hooglied 2: 3, 4

Ave Maria

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum.
Benedicta tu in mulieribus et benedictus
fructus ventris tui Jesus.

Sancta Maria, mater dei, ora pro nobis
peccatoribus, nunc et in hora mortis
nostrae. Amen.

Javier Busto (1949)

Gegroet, Maria, vol van genade, de Heer
is met u. Gezegend bent u onder de
vrouwen en gezegend is de vrucht van
uw schoot Jezus. Heilige Maria, moeder
Gods, bid voor ons zondaars nu en in het
uur van onze dood. Amen.

Sinikan laulu

Solo: Wendela Gort Erbrink
Pilvi kuun yli kulkee.

Kantoi tuuli purta kahta
tuolle puolen Lemmenlahta;
pilvi kuun yli kulkee.
Tuonen pursi tuima pursi
korkeana kuohut mursi;
pilvi kuun yli kulkee.

Unten haaksi hauras haaksi
Horju, vaapuu, jää jo taaksi;
pilvi kuun yli kulkee.

Iloinnenko taikka surren
nään ma Tuonen tuiman purren.
pilvi kuun yli kulkee.

Milloin heikon haavehahden?
Istuessa illoin kahden.
pilvi kuun yli kulkee.

(Eino Leino, näytelmästä 'Lalli')

Een wolk schuift voor de maan.

De wind heeft twee schepen gedragen
naar de golf van Lemmenlahti;
Een wolk schuift voor de maan.

Het schip van de dood, een ernstig schip,
doorklieft met gemak het kolkende water;
Een wolk schuift voor de maan.

Het schip van de dromen, een kwetsbaar schip,
hapert, schommelt, drijft steeds verder weg;
Een wolk schuift voor de maan.

Met vreugde of met verdriet
zie ik het ernstige schip van de dood;
Een wolk schuift voor de maan.

Wanneer zal ik het zwakke droomschip zien?
Samen zitten we daar in de avond en
een wolk schuift voor de maan.

Veljo Tormis (1930)

○ Magnum Mysterium

O magnum mysterium
et admirabile sacramentum,
ut animalia viderent Dominum natum,
jacentem in praeseptio.
Beata virgo, cuius viscera meruerunt
portare Dominum Jesum Christum.
Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum.

William Byrd (ca. 1540-1623)

O groot mysterie en wonderbaarlijk
sacrament, dat alle schepselen de geboren
Heer zien liggend in een kribbe.
O gelukzalige maagd, wier schoot is
uitverkoren om Christus de Heer te
dragen. Gegroet, Maria, vol van genade, de
Heer is met u.

○ Magnum Mysterium

Altblokfluit: Piet Borghardt

Gregoriaans

Sanctus, Benedictus

Uit missa O Magnum mysterium

Sanctus, sanctus, sanctus,
Dominus Deus Sabaoth,
pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Tomás Luis de Victoria (ca 1548-1611)

Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in de Hoge.
Gezegend Hij die komt in de Naam des Heren.
Hosanna in de Hoge.

Morning star

Christ is the morning star, who when the night of this world is past brings to his saints the promise of the light of life and opens everlasting day.

The deer's cry

Christ with me, Christ before me,
Christ behind me
Christ in me, Christ beneath me,
Christ above me,
Christ on my right, Christ on my left,
Christ when I lie down,
Christ when I sit down,
Christ in me, Christ when I arise,
Christ in the heart of every man who thinks of me,
Christ in the mouth of every man who speaks of me,
Christ in the eye that sees me,
Christ in the ear that hears me,
Christ with me.

Arvo Pärt (1935)

Christus is de morgenster die bij het einde van de nacht van deze wereld aan zijn heiligen de belofte van licht en leven brengt, die de dag voor altijd opent.

Arvo Pärt (1935)

Christus met mij, Christus voor mij, Christus achter mij,
Christus in mij, Christus onder mij, Christus boven mij,
Christus rechts van mij, Christus links van mij,
Christus als ik ga liggen,
Christus als ik ga zitten,
Christus in mij, Christus als ik opsta,
Christus in het hart van iedereen die aan mij denkt,
Christus in de mond van iedereen die tegen mij spreekt,
Christus in elk oog dat mij ziet,
Christus in elk oor dat mij hoort,
Christus met mij.

2 Estonian lullabies

Veljo Tormis (1930)

Äiutus

Äiu-äiu, äiu-äiu, äiu-äiu, äiu-äiu!

Stil maar, stil maar, stil maar, stil maar!

lase kiike käia

Eia, tuia, lase kiike käia!

Ää-tulla lasta!

Tuli-Muri-vasta,

keppi kääs, kotti seljas,

suured tossud jalas.

Stil maar, stil maar, schommel met de wieg!

Ga maar slapen!

Hondje kwam ons halen,

met een stok in zijn poot, een tas op zijn rug

en grote laarzen.

Sügismaastikud

1. On hilissuvi

Ja lõhnab angervaks ja tulilill ja ohakas.
On hilissuvi, on hilissuvi.
Ja pihlapuus on marjakobar
ja männikus on kanarbik.
Ja seda suve ei tule enam,
ei tule enam seda suve.

2. Üle taeva jooksevad pilved

Üle taeva jooksevad pilved.
See on järvelt lõõtsuv tuul,
see on kartulivagude muld,
millest su käed külmetavad,
üle taeva jooksevad pilved,
üle taeva vihmajärgse hommiku
lillad pilved.
milliest su käed külmetavad.

3. Kahvatu valgus

Kahvatu valgus
sügismaastike kohal.
Valgeid tutte ohakad
külavavad tuulde.
All ribadeksrebitud taeva
pikad ja porised teed.

4. Valusalt punased lehed

Valusalt punased lehed teel
poriseks sõtkutud teel.
Imetlen neid ma
ja tallanporiseks sõtkutud lehti teel
valusalt punasel teel.

Veljo Tormis (1930)

Nazomer

En de moerasspirea geurt, en de boterbloem,
en de distel.
Het is nazomer, het is nazomer,
en in de lijsterbessenboom is een tros bessen
en in het dennenbosje is heide.
En deze zomer komt niet weer.

De wolken jagen over de hemel

De wolken jagen over de hemel,
het is de wind, die van de zee waait,
het is de aarde in de aardappelvoren,
die uw handen doet vriezen.
De wolken jagen over de hemel,
kleine wolken, 's morgens na de regen,
die uw handen doen vriezen.

Bleek licht

Bleek licht
over het herfstlandschap.
Witte pluizen
zaaien distels in de wind.
Onder de in flarden gescheurde hemel
lange en modderige wegen.

Smartelijk rode bladeren

Smartelijke rode bladeren
op de tot modder gelopen weg.
Ik bewonder ze,
ik trap op de modderige bladeren
op de smartelijke rode weg.

5. Tuul kõnnumaa kohal

Tuul kõnnumaa kohal
Tuul koolnukollase kõnnumaa kohal
koolnukollase kõnnumaa kohal
Teekäänul kõhinal naeris paar surnud
puud.

6. Külüm sügisöö

Külüm sügisöö
naga kummaline münt
läigatas merre.

7. Kanarbik

Kurb lilla kanarbik
meeletult lõõskab,
paikese viimane
virvendus silmis.
Muidu kõik on kui ikka,
need samad on nurmed.
need samad on teed
ainult nen de peal põleb,
maailma suurune leek.

Wind over het verlaten land

Wind over het verlaten land,
Wind over het lijkbleke verlaten land.
Bij de bocht in de weg een ritselende raap,
en een paar dode bomen.

Koude herfstnacht

De maan in de koude herfstnacht,
glansde in zee
als een vreemde munt

Heide

Droevige paarse heide
vlamt razend.
De laatste glinstering van de zon in de ogen.
Al het andere is eender.
De weiden zijn eender,
de wegen zijn eender,
maar erboven brandt,
groot als de wereld,
een vlam.